

JOGI FÓRUM PUBLIKÁCIÓ

Dr. Guba Zoltán

Koncepcionális javaslatok a közbeszerzési törvény átdolgozására¹

A közbeszerzésekről szóló 2003. évi CXXIX. törvény (továbbiakban: Kbt.) a megalkotását követően számtalan technikai és többszöri novelláris módosításon esett át. A jelen javaslat készítésekor (2010. júniusában) hatályban lévő szabályozás kisebb módosításokkal 2009. áprilisa óta van hatályban. A hatályos szabályozás korántsem tekinthető hatékonynak, igényli az alapvető módosításokat, azonban ezen módosítást oly hosszan kiérlelt munka eredményeként kell megvalósítani, amely végre évekre biztosítaná a kiszámítható jogalkalmazási gyakorlat kialakulását, mely az utóbbi idők egymást követő módosításai miatt jelenleg csak vágyálom. A Közbeszerzések Tanácsa részéről mindenképpen támogatható azon próbálkozás, miszerint meghívva a szakmai résztvevőit - köztük jelen javaslatcsomag szerzőjét is - egy szakbizottságba, a közös tapasztalatok összegezésével alakítsa ki a jövőbeni törvénymódosítás koncepcióját és tételes szabályait, ezzel szakítva az elmúlt évek „de nobis, sine nobis” - azaz „rólunk, nélkülünk” - típusú jogalkotásával.

Az alábbiakban azon alapvető módosítási javaslatokat veszem sorra, amelyek reális megvalósítási eséllyel bírnak és a közbeszerzések hatékonyabbá tétele körében jelentős eredményeket hozhatnak. Alapvető kiindulási pontnak tekintem, hogy amíg a közösségi eljárásrend szabályait a közösségi rendeletek közvetetten meghatározzák, addig az egyszerű (nemzeti) eljárásrend szabályainak kialakításában - kötelező uniós irányelvek hiányában - nagyobb mozgástere van a jogalkotónak. Sajnálatos módon ez nem tükröződik a szabályokban, hiszen a közösségi és az egyszerű eljárás gyakorlatilag csak az ajánlattételi határidő hosszúságában és a hirdetmények közzétételi helyében-módjában (TED / KÉ; kötelező / választható elektronikus hirdetmény feladás) különbözik. Összességében javaslom a közösségi eljárás egyszerűsítését az irányelvek keretei között, az egyszerű eljárás vonatkozásában pedig egy koncepcionálisan új megközelítés alkalmazását a lent részletesen tárgyalt szempontok szerint.

A közösségi eljárás hatékonyabbá tétele iránti javaslatok

A mindenható nyilvánosság megszüntetése

A 2009. év során elfogadott módosítások azon kiindulópontot vették alapul, hogy a teljeskörű nyilvánosság biztosítása egy olyan eszköz, mellyel átláthatóbbá és ebből egyenesen következően tisztábbá tehető a közbeszerzések. Az eltelt egy év alapján látható, hogy ezen előírások az alapvető célt nem érték el, kizárólag többlet adminisztráció kötelezettségeket okoznak az ajánlatkérőnek, míg érdemi hasznuk nem jelentkezett. A közbeszerzési eljárásba újabb és újabb szakértők - legújabbban az átláthatósági biztos - bevonásával, valamint újabb és újabb költségekkel járó adminisztrációs teher bevezetésével - például a sokszor több száz oldalas ajánlatok teljes körű elektronikus közzététele - a

¹ A Közbeszerzések Tanácsa által a Kbt. átdolgozására létrehozott szakértői bizottság részére készített munkaanyag.

hatékonysági ráta csökken, az elvárt hozzáadott munkaérték mindenképpen nő, mely ellentmond a Kbt. preambulumban rögzített alapelvnek, miszerint a törvény célja a közpénzek ésszerű felhasználása. Ezen többletfeladatokkal szemben nem jelentkeztek azon érdemi eredmények, amelyek indokoltá tennék ezen előírások fenntartását, a rendelkezések céljukat nem érték el. Az újraszabályozás során arra is figyelemmel lehetünk, hogy több EU tagállamban egyáltalán nem biztosítják az eljárások nyilvánosságát, még nyilvános bontási eljárás sincs, tehát felül lehet vizsgálni azon alapvetést, hogy a nyilvánosság a legjobb és egyetlen biztosítéka a tiszta versenynek. A létrehozott átláthatósági biztos intézménye teljes inkoherenciát eredményez a közbeszerzések státuszaiban, hiszen egy kötelező kapcsot hoz létre az ajánlatkérő és az ajánlattevők között, a biztos, mint független személy nyilvánosságra hozhatja az eljárás alapvető információit és befolyásolhatja az eljárások menetét. Ezen rendszeridegen személy bevezetése a közbeszerzési eljárásokba várhatóan a hatékonyság csökkenésével és az eljárások elhúzódásával fog járni, ezért a rendelkezések 2011-es érdemi hatályba lépését megelőzően szükséges ezen nem szükségszerű résztvevőre vonatkozó szabályok hatályon kívül helyezése, arra is figyelemmel, hogy az átláthatóságot egyébként támogató szakmai és civil szervezetek sem támogatják a rendszer ezen formáját.

A korrupció és a körbetartozások megítélése

Az elmúlt évek során számtalan próbálkozás volt arra, hogy a közbeszerzésekre vonatkozó szabályozás átalakításával éri el a korrupció és a körbetartozások megszüntetését. Alapvetően azt javaslom elfogadni, hogy a Kbt. nem korrupcióellenes törvény és nem a körbetartozások megszüntetésére kialakított eljárás, hanem alapvetően más célok, elvek vezérik. Téves kiindulópontnak tartom, hogy a közbeszerzések során külön szabályok alkotásával, adminisztratív kötelezettségek minél szélesebb alkalmazásával a korrupció visszaszorítható lenne, hiszen a korrupció mindig az aktuális szabályok szerint lefolytatott eljárások során talál utat magának. Rendszer-idegenek a Kbt-be a körbetartozások megszüntetése érdekében beszúrt rendelkezések is, amelyek jelentős és további adminisztrációs feladatokat rónak az ajánlatkérőkre, annak ellenére, hogy a körbetartozásokat nem az ajánlatkérői tartozások, hanem az ajánlattevőknek az alvállalkozóik felé fennálló tartozásai alakították ki és tartják fenn évek óta. Javaslom egy tisztán közbeszerzési szabályozás megvalósítását, melynek során a közbeszerzések céljaitól eltérő más kormányzati célok nem jelennek meg és nem befolyásolják a közbeszerzések menetét.

A kirívóan alacsony ár

A jelenlegi szabályozás szerint ajánlatkérő kirívóan alacsonynak értékelt ellenszolgáltatás esetén *adatokat*, valamint *indokolást* köteles írásban kérni, majd az indokolás és a rendelkezésére álló iratok alapján köteles meggyőződni az ajánlati elemek megalapozottságáról, ennek során írásban *tájékoztatást* kérhet az ajánlattevőtől a vitatott ajánlati elemekre vonatkozóan. Mivel az ajánlati elemek kirívó jellege csak a hiánypótlások beérkezését követően vizsgálható érdemben, hiszen a Kbt. 88. § (6) bekezdés szerint csak az érvényes ajánlatokat kell értékelni, így a kirívóan alacsony ár körében történő indokolás, majd ennek ismeretében *további* tájékoztatás kérése indokolatlanul elhúzza az eljárást. Javaslom, hogy építési beruházás esetén - ahol nyilvánosan közzétett bér, járulék, költségszámítási táblázatok kerültek

közzétételre - az ajánlatkérő már az ajánlatban jogosult legyen bekérni az indokolást, amennyiben a tételes ajánlati elemek eltérnek az általa a dokumentációban kiadott táblázatban foglaltaktól. Általánosan, tehát nem csak építési beruházás esetén javaslom továbbá az indokoláskérés és későbbi tájékoztatókérés kettősségének megszüntetését, hiszen megfelelő indokoláskérés és válasz esetén ajánlatkérő el tudja bírálni az ajánlatok objektív teljesíthetőségét, biztosítva ezzel az eljárás további elhúzódsának megakadályozását.

A Kbt. 92/A. § (2) bekezdése

Vitathatatlan, hogy a 2009-es Kbt. módosítás legtöbbször vitatott pontja a Kbt. 92/A. § (2) bekezdése. A hatályos szöveg szerint eredménytelenné kell nyilvánítani az eljárást, ha több ajánlatot nyújtottak be, de a benyújtott ajánlatok között csak egyetlen érvényes ajánlat van. A törvénymódosítás indokolásában jelenik meg az a jogalkotói cél, miszerint ezen szabályozással meg lehet akadályozni, hogy az ajánlatkérők - akik a javaslat szerint teljeskörűen és szükségszerűen korrumpáltak - lényegtelen formai hibák miatt kizárhassák a versenyből az ajánlattevőket, így biztosítva az előre kiszemelt ajánlattevő egyedüli versenyben maradását és nyeresét. A törvénymódosítás kidolgozói úgy tűnik nem vettek tudomást arról, hogy éppen ezen módosítással egyidőben fogadták el azon módosítást is, miszerint nincs a továbbiakban lehetőség túlzott, indokolatlan formai előírások alkalmazására, például az oldalankénti szignálásra, a kettős borítékra, a szalaggal történő lefűzésre, stb., melyeknek a Közbeszerzési Döntőbizottság érvényt is szerez gyakorlatában. A jogalkotó figyelmen kívül hagyta azt az alaphelyzetet is, miszerint ha valamely ajánlattevőt indokolatlanul kizárnak egy eljárásból, akkor ma már hatékony és gyors jogorvoslati rendszer áll rendelkezésére és ennek lezárásáig a szerződés sem köthető meg, tehát van mód a jogsértések reparálására.

Önmagában kiindulási pontként elfogadni a közbeszerzésekkel kapcsolatban, hogy minden ajánlatkérőnek az a célja, hogy tisztességtelen eszközökkel kizárjon minden „ellenfél” ajánlattevőt és csak a „barátot” hagyja versenyben, abszurd és sértő mind az ajánlatkérőkre, mind az ajánlatkérői oldalon dolgozó közbeszerzési tanácsadókra nézve, különös figyelemmel arra, hogy a sajtóban megjelenő túlzó jelentésekkel szemben a statisztikák nem támasztanak alá ilyen jellegű gyakorlatot. (Hasonló ez a megközelítés a hiánypótlás gyakorlatilag teljes körűvé és kötelezővé tételének 2008-as bevezetésekor hangoztatott érvekhez az ajánlatkérői korrupcióról, amelynek következtében azonban nem az ajánlatkérők, hanem az ajánlattevők gyakorolják évek óta visszaélészerűen jogait és ajánlattevők feladatát is elvégezve az ajánlatkérő feladatát képezi, hogy több órás összeállítás eredményeként tételes jegyzékben szólítson fel minden ajánlattevőt egyes hibáira, annak ellenére, hogy a dokumentációnak is tartalmazza a becsatolandó iratok jegyzékét, tehát a korrekt ajánlattevők első körben is megfelelő ajánlatot tehetnének.)

A konkrét, Kbt. 92/A. § (2) bekezdése által okozott probléma általános. A kötelező és gyakorlatilag teljeskörű hiánypótlási lehetőség miatt szinte egyik ajánlattevő sem nyújt be az ajánlattételi határidőre érvényes ajánlatot, azzal taktikázva, hogy ha és amennyiben nem lenne a bontási adatok alapján nyertes az ajánlata, nem ad be hiánypótlást és ezzel eléri, hogy az eljárás eredménytelen legyen,

hiszen egy érvényes ajánlat nem maradhat, így az újabb eljárásban hátha mégis ő nyer. A rendelkezés tehát az ajánlattevők kezébe ad tisztességtelen piaci fegyvert, amellyel sajnos élnek is, maga a jogi szabályozás pedig kontraproduktívá vált.

Legmesszebbre menő javaslatom - ismervé a rendelkezés alkalmazása körében kialakult gyakorlatot -, hogy töröljük el az eredménytelenné nyilvánítási kötelezettséget és az (1) bekezdéshez hasonlóan szabályozzuk ezen esetet is.

Ha a jogalkotót nem lehet meggyőzni a rendelkezés céljával ellentétes gyakorlat ismeretében sem a bekezdés törlésének szükségességéről, akkor mindenképpen szükséges, hogy deklarálásra kerüljön, hogy amennyiben azért nincs több érvényes ajánlat, mert az ajánlattevő(k) nem, vagy nem megfelelően tettek eleget a hiánypótlási felhívásnak, a rendelkezést nem kell alkalmazni; ezzel elejét lehet annak venni, hogy az ajánlattevők a fentebb ismertetett módon taktikázzanak.

A bekezdés törlésének teljes elvetése esetén szükséges a (3) bekezdés oly módon történő korrigálása, hogy csak az érdemi változtatást tiltsa meg, hiszen a felhívás és a dokumentáció szükségszerűen változik több alapvető ponton (referencia időszak előző 3 évre vonatkoztatva, teljesítési határidő, jogszabályváltozások, stb.), amely kizárja ezen előírás jogszerű alkalmazását.

Közjegyző által hitelesített nyilatkozat a kizáró okok fenn nem állásáról

A Kbt. 63. § (2) bek. c) pont szerint közjegyző által hitelesített nyilatkozatot kell benyújtani a Kbt. 60. § (1) bekezdés c); d); f) pontjai, illetve a 61. § (1) bekezdés a); b); c) pontjai esetében a kizáró okok fenn nem állásáról. Azt követően, hogy a korábbi szabályozás, tehát a közjegyzői okiratba foglalt nyilatkozat helyett bevezetésre került a közjegyző által hitelesített nyilatkozat, a szabályozás kiüresedett. Alapvető probléma a Kbt. szóhasználata, hiszen a közjegyzőkről szóló törvény nem ismer olyan jogi kategóriát, hogy a közjegyző által hitelesített nyilatkozat. A közjegyző mindössze az *aláírás és kézjegy valódiságát tanúsítja* (Ktv. 136. § (1) bek. c) pont) és nem a nyilatkozatot, amely így semmivel nem hordoz többletet az ajánlatkérő számára, hiszen a cégszerűen aláírt nyilatkozat önmagában is teljes bizonyító erejű magánokirat, ezen nyilatkozaton szereplő aláírás valódiságának külön közjegyzői tanúsítása értelmetlen. Nem mellékesen a külföldi illetőségű - más körülmények mellett szocializálódott - ajánlattevők számára lehetetlen elmagyarázni, miért kell a nyertes ajánlattevőnek megismételnie az előírt nyilatkozatot ugyanazon tartalommal, de más formában. (Amennyiben a közjegyző előtti nyilatkozattal a cél a Btk. szerint is büntethető közokirat-hamisítás tényállási elemeinek elérése lenne, javasolt a Kbt. szerinti hamis nyilatkozatadásra vonatkozó szabályok között kezelni a problémát.) Javasolom tehát a közjegyző előtt tett nyilatkozat jogintézményének teljes megszüntetését és annak deklarációját, hogy a kizáró okokról cégszerűen aláírt, teljes bizonyító erejű magánokiratban kell nyilatkozni a hamis nyilatkozatadás következményeivel.

Alkalmassági követelmények

A jelenleg hatályos rendelkezés a következő: Az ajánlattevőnek és a közbeszerzés értékének tíz százalékát meghaladó mértékben igénybe venni kívánt alvállalkozójának a szerződés teljesítéséhez szükséges pénzügyi és gazdasági alkalmassága árubeszerzés, építési beruházás, illetőleg szolgáltatás megrendelése esetében igazolható_a) pénzügyi intézménytől származó - erről szóló - nyilatkozattal, vagy meghatározott biztosíték (felelősségbiztosítás) fennállásáról szóló igazolással. A gyakorlatban az ajánlatkérő a pénzügyi intézmény arról szóló nyilatkozatát kéri, hogy volt-e a vizsgált időszakban „sorbanállás” a számlán és kétségtelen, hogy a hirdetményellenőrök sem engednek át egyéb, más módon megfogalmazott hirdetményt, mert az ajánlatkérők nem tudnak hozzárendelni megfelelő minimumkövetelményt. A jogszabályi rendelkezést és a gyakorlatot összhangba kell hozni az időközben hatályba lépett, a pénzforgalmi szolgáltatás nyújtásáról szóló 2009. évi LXXXV. törvény 2. § 25. pontjában meghatározottakkal, illetve a pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009. (VIII. 6.) MNB rendelet 8. § (1) és (2) bekezdésében leírtakkal. Közösségi eljárásrendre való tekintettel kiemelendő, hogy csak néhány EU tagállamban ismerik a *sorbanállás* fogalmát, az ajánlattevők többsége nem tudja az előírt tartalmú banki igazolást benyújtani, önhibáján kívül. Javaslatom, hogy az alkalmassági kritériumra vonatkozó rendelkezéseket úgy módosítsuk a pénzügyi intézményi nyilatkozatok vonatkozásában, amely közösségi szinten alkalmazható rendelkezéseket tartalmaz és kellően rugalmas az egyes országokban eltérő pénzügyi intézményi előírások figyelembevételéhez.

Új eredménytelenségi ok

Több ajánlatkérő életében okozott már problémát a Kbt. eljárás eredménytelenségére vonatkozó szabályainak numerus clausus-jellege. Nevezetesen, ha ajánlatkérő az ajánlatok bontását követően észleli, hogy egyes előírásai hibások, hiányosak, stb., ekkor az ajánlati kötöttség beállta és az eredménytelenségi okok zárt köre miatt nincs módja az eljárás eredménytelenné nyilvánítására, hiszen a 92. § d) pont alkalmazása ilyen esetekben nem jogszerű. Javasolom külön eredménytelenségi okként bevezetni a fenti problémát, vagy azt az esetet, amikor nem az ajánlattevők, hanem ajánlatkérő valamely képviselője sérti meg az eljárás tisztaságát, hiszen a jelenlegi szabályozás szerint csak az ajánlattevők magatartása vezethet eredménytelenséghez, értelemszerűen azonban ez elképzelhető ajánlatkérői oldalon is. Visszás helyzetet teremt, hogy amennyiben ajánlatkérő képviselője érzékeli a jogsértést az ajánlatkérői oldalon, nem jogosult eredménytelenné nyilvánítani az eljárást.

Előzetes vitarendezés, békéltetés

Az előzetes vitarendezés jogintézménye a 2010-es bevezetését követően pár hónappal gyakorlatilag megbukott, azt a Döntőbizottság D.181/12/2010. sz. határozata - melyben kifejtett álláspontját a Döntőbizottság a D.241/15/2010. sz. határozatában megerősített - kiüresítette. A Döntőbizottság jogi álláspontja szerint az előzetes vitarendezésre kialakított új jogintézmény nem érinti a Kbt-ben is kimondott jogorvoslathoz való jogot, melyet az EU irányelvek közvetlenül biztosítanak, így az előzetes vitarendezés elmulasztása nem szüntetheti meg a kérelmezőknek a jogát jogorvoslati eljárás

kezdeményezésére. Ebből következően, ha a kérelmező elmulasztja az előzetes vitarendezést, annak nincs semmiféle következménye, így a rendelkezés használata is szükségtelen az ajánlattevőknek. A jogintézmény ebből következően ugyanúgy nem fog a gyakorlatban működni, mint ahogy a korábban bevezetett és egyáltalán nem alkalmazott békéltetés sem. Javasolom a rendelkezések teljes hatályon kívül helyezését.

Tájékoztatók kettőssége

A Kbt. 98. §-a két hirdetmény közzétételére is kötelezi az ajánlatkérőket: az eljárás eredményéről szóló tájékoztató TED-ben (az Európai Unió hivatalos lapjában) és a KÉ-ben (a magyar Közbeszerzési Értesítőben) való közzétételére, ráadásul különféle hirdetmény-mintával. Javaslatom, hogy helyezzük hatályon kívül a közösségi rezsimben lefolytatott eljárások során a KÉ-ben történő közzétételi kötelezettséget, mint haszon nélküli eljárási cselekményt, hiszen a TED valamennyi EU ország hivatalos nyelvén megjelenik és elérhető Magyarországról is, így valamennyi információ eljutna az érintettekhez, nincs szükség a KÉ-ben történő közzétételre.

Gyorsított eljárás

A Kbt. a gyorsított eljárást a két szakaszos eljárások között szabályozza. Ebből következően ajánlatkérő köteles külön részvételi és külön ajánlattételi szakaszt lefolytatni, külön dokumentációkat készíteni, kétszer bontási jegyzőkönyvet készíteni és kétszer bíráló bizottsági ülést és eredményhirdetést tartani. A gyorsított eljárás célja az, hogy ajánlatkérő az általános 45 napos határidő helyett rövidebb (jelenleg 10+10 napos) intervallumon belül lefolytathassa az eljárását. Az a tény viszont, hogy a gyorsított eljárás külön eljárási formaként került szabályozásra a két szakaszos eljárások között, indokolatlanul megkettőzi a feladatokat. Javaslatom, hogy a nyílt eljárás szabályai között is kerüljön szabályozásra egy a 45 napos határidőnél rövidebb, nagyjából 20-25 napos ajánlattételi határidő alkalmazását lehetővé tevő szabályozás, egyszakaszos eljárás keretében, melynek során a rövidebb határidők indokolását a felhívásban kellene megadni a mai eljáráshoz hasonlóan.

Tervpályázat

A tervpályázati eljárások részletes szabályairól szóló 137/2004. (IV. 29.) Korm. rendelet egy rendszeridegen szabályozást tartalmaz, már-már alig lehet beilleszteni a közbeszerzések rendszerébe. Az egyszerű tervpályázatra vonatkozó szabályok hatályon kívül helyezésével ellentmondásos helyzet állt elő. A 2. § szerint általános és egyszerű tervpályázat létezik. A 7. § szerint általános tervpályázatot kell alkalmazni, ha tervezési szolgáltatás becsült értéke a Kbt. szerinti szolgáltatás megrendelésre vonatkozó közösségi értékhatárt eléri vagy meghaladja, azonban nincs utalás arra, hogy mi a helyzet a nemzeti értékhatárokat meghaladó, de a közösségi értékhatárt el nem érő tervezési szolgáltatások esetén, hiszen az egyszerű tervpályázati eljárást szabályozó 23. §-t teljesen hatályon kívül helyezték. Javasolt az egyszerűsítés és koherencia megteremtése a Kbt.-vel.

Az egyszerű eljárás egyszerűbbé tétele iránti javaslatok

Az egyszerű eljárás kohéziója

A jogalkalmazás során alapvető problémaként jelentkezik, hogy a közbeszerzési eljárások jelentős részét kitevő egyszerű eljárások szabályai a Kbt-ben kizárólag a közösségi eljárásrendi szabályokra való visszahivatkozás útján szerepelnek, mely megnehezíti a közbeszerzésben részt vevők helyzetét, átláthatatlanná téve az elvárt szabályokat. A visszahivatkozási - néhol kettős visszahivatkozási - rendszer gyakorlatilag azt eredményezte, hogy a jogalkalmazók azon is vitatkoznak, mely szabályokat kell alkalmazni az egyes eljárási típusoknál. Javaslom, hogy a jelenlegi szabályozási rendszert átalakítva a törvény tételesen sorolja fel azon szabályokat, amelyeket alkalmazni kell az egyszerű eljárásban és ezen felsorolásban valóban csak azon szabályok szerepeljenek, amelyek az egyszerű eljárásban feltétlenül szükségesek, a l'art pour l'art jellegű öncélú szabályozások teljes mellőzésével. A római jogi mondás idézésével megfogalmazható az elvárt alapvető cél az egyszerű eljárással kapcsolatban: Legem brevem esse oportet, azaz a törvény legyen rövid.

A kizáró okok igazolása

Közismert, hogy az egyszerű eljárás során jelenleg alkalmazandó igazolási rendszer egy jogtechnikai - a fentebb már tárgyalt visszahivatkozási - hiba miatt keletkezett, maga az IRM is elismerte 2009-ben, hogy céljuk szerint egyszerű eljárás során kizárólag nyilatkozatot vártak volna el az ajánlattevőktől, igazolások benyújtását nem. Javaslom, hogy az egyszerű jelleg kialakítása érdekében szüntessük meg a Kbt. 250. § (3) bekezdése h) pontja alapján fennálló, a Kbt. 96. § (3) bekezdésére történő kettős visszahivatkozás alapján a Kbt. 63.§ (2) és (3) bekezdésére történő utalást és rögzítsük, hogy egyszerű eljárás során „A kizáró okok fenn nem állásáról az ajánlattevőnek, a közbeszerzés értékének tíz százalékát meghaladó mértékben igénybe venni kívánt alvállalkozónak, valamint az ajánlattevő részére a szerződés teljesítéséhez erőforrást nyújtó szervezetnek ajánlatában nyilatkoznia kell.” Ezzel elérhető lenne egyszerű eljárásban az ajánlattétel költségeinek valódi csökkentése, a közjegyzői nyilatkozat, a cégkivonat és az adóigazolás benyújtási kötelezettségének eltörlésével pedig az egyik leggyakoribb érvénytelenségi ok lenne kiküszöbölhető, mely a szélesebb versenyhelyzet kialakulását biztosíthatná.

Az eredményhirdetés

Az egyszerű eljárásban is alkalmazni rendelt 96. § (1) bekezdés szerint „Az eredményhirdetés során az ajánlatkérő köteles ismertetni az írásbeli összegezésben foglalt adatokat”. A (2) bekezdés szerint pedig „Az írásbeli összegezést az eredményhirdetésen jelen levő ajánlattevőknek át kell adni, a távol levő ajánlattevőknek pedig az eredményhirdetés napján, az eredményhirdetést követően haladéktalanul telefaxon vagy elektronikus úton meg kell küldeni.” Arra tekintettel, hogy az ajánlattevők még az eredményhirdetés napján megkapják írásban az összegezést, amelyhez képest többletinformációt az eredményhirdetésen sem kaphatnak, teljesen szükségtelenné vált az eredményhirdetés, mint eljárási

cselekmény fenntartása. Javaslom tehát, hogy legalább egyszerű eljárás során szüntessük meg az eredményhirdetést, mint formális ceremóniát, mint haszon nélküli eljárási cselekményt és helyette ajánlatkérő írásban, az összegezés megküldésével legyen köteles az eredményt közölni. Ezen eljárási cselekmény elhagyása az adminisztráció terheit csökkentené, hiszen nem kellene formális ülést tartani, jelenléti ívet készíteni, majd utólag jegyzőkönyvet készíteni és az irattározni. Hasonlóan értelmetlen azon kötelező előírás, amelyet egyébként az ajánlatkérők elenyésző számban alkalmaznak csak, hogy ajánlatkérő köteles meghívni ajánlattevőket és a támogató szervezet képviselőit az eredményhirdetésre, hiszen ez a meghívás megtörténik a dátum közzétételével a felhívásban, külön meghívás csak újabb adminisztratív feladatot jelent.

Tájékoztató az eljárás eredményéről

Kapcsolódva az előző pontban leírtakhoz, egyszerű eljárásban indokolatlan előírni a „tájékoztató az eljárás eredményéről” elnevezésű hirdetményt kötelező közzétételét. Az eljárásban részt vevő ajánlattevők ugyanis már az eredményhirdetés napján megkapják az összegezést, amely minden fontos adatot - többet, mint a tájékoztató - tartalmaz, míg azon harmadik személyek, akik nem vettek részt az eljárásban, a tájékoztatókban érdemi, felhasználható adatokhoz nem jutnak, a tájékoztató nem is érinti őket. Ekörben indokolatlan tehát a teljes nyilvánosság fenntartása, hiszen a törvény felesleges munka elvégzésére kötelezi az ajánlatkérőt, míg érdemi haszna a közzétételnek nincs. A kérdés megítélésében kiemelendő, hogy a Közbeszerzési Értesítőben a lektorok leterheltsége miatt csak 2-3 hónap múlva jelennek meg ezen tájékoztatók, így a célt a jelenlegi rendszer semmiképpen nem éri el. Javaslom tehát egyszerű eljárásban a tájékoztató kötelező közzétételére vonatkozó rendelkezések hatályon kívül helyezését, amely tehermentesíthetné a lektorokat, biztosítva ezzel a fontosabb ajánlati felhívások határidőben történő közzétételét.

Tájékoztató a szerződés teljesítéséről

Hasonlóan indokolatlannak tűnik a „tájékoztató a szerződés teljesítéséről” elnevezésű hirdetmény közzététele, amely esetlegesen a hivatalból jogorvoslati eljárást indítására jogosult szervezeteknek szolgálhat információval, azonban ebből érdemi haszna a közbeszerzések résztvevőinek nincs. Ezen adatközlési kötelezettség teljesítése az egyszerűnek nevezett eljárásban indokolatlan többletmunkát és költséget okoz ajánlatkérői oldalán, az adatközléseket - melyek főként statisztikai célokat szolgálnak, de ajánlatkérőknek alkalmanként százezres költségeket okoznak - a Közbeszerzések Tanácsa részére történő elektronikus úton történő megküldéssel is teljesíthetnék ajánlatkérők.

Szerződéskötés tervezett időpontja

Indokolatlannak látszik a felhívásban megadni a szerződéskötés tervezett időpontját, amely a hiánypótlási kötelezettségek miatt az eredményhirdetés elhalasztásával egyébként is módosulhat. Javaslom, hogy a szerződéskötés tervezett időpontját ajánlatkérő az ajánlattételi felhívás helyett az összegezésben adja meg.

Fenti javaslatok a Kbt. koncepcionális egyszerűsítésére és a gyakorlati tapasztalatok átvezetésére vonatkoztak a *haszon nélküli eljárási cselekmények* megszüntetésével, amelyek kötelezően előírt alkalmazása jelentősen rontja jelenleg a közbeszerzések hatékonyságát. Ezen haszontalan előírások eltörlése elvezethetne oda, hogy a közbeszerzések résztvevőinek nem az állandó adminisztrációs kötelezettségek teljesítésével kellene foglalkozniuk, hanem a formalizmuson túllépve végre a Kbt-ben megfogalmazott alapvető célok megvalósításán dolgozhatnának az egyes eljárások során is.

Miskolc, 2010. június 11.

Dr. Guba Zoltán
hivatalos közbeszerzési tanácsadó, ügyvéd